

DEEL I

*“Als een pedante olifante
die kan tegen een stoot
is vriendschap – even groot.*

*Als mademoiselle libelle
bliksemend schoon
is liefde – doodgewoon.*

*Terwijl ontzettend kwetsbaar
’t is jammer maar
oude libellen zijn raar.”*

— G.A.F. MERMANS, 1981

7 maart 2020

Anna trok het rolluik omhoog en stapte op het balkon. De heerlijke geur van de zee kwam haar tegemoet. Zelfs hier kon ze de lente al ruiken. In haar hart voelde ze dankbaarheid opborrelen voor deze milde plek aan zee. Ze liet haar blik over de golven gaan en dankte in stilte voor het helende water en de zuivere lucht. Haar ziel was diep verbonden met de zee. Het zou haar niets verbazen dat ze in een ander leven een zeehond of een dolfijn, of zelfs een zeemeermin was geweest. Eigenlijk was ze het leven op het vasteland nog steeds niet echt gewoon. Ze keek over het weidse strand dat er verlaten bij lag. Ze was naar zee gekomen om het boek te schrijven waar ze jaren geleden aan begonnen was.

“Je zal Gods vingerafdrukken overal zien”, had White Bull gezegd. Ze had de wijze raadgever geraadpleegd over haar twijfels of het wel een goed idee was. Eerst had ze een ommetje gemaakt langs de hobbywinkel om een schrift en een zwarte schrijfstift te kopen. Ze hield ervan om op een witte bladzijde haar wat eigenwijze handschrift te zien verschijnen. Tegen de kassierster had ze eruit geflapt dat ze een boek ging schrijven. De vrouw had haar aangekeken met een blik die ze niet meteen had kunnen plaatsen. Maar nu ze het gezegd had, was er geen ontkomen meer aan. Thuis had ze het ook gezegd tegen haar oudste zoon Finn. Hij had geknikt zonder een woord te zeggen. Ze had het de laatste dagen wel tegen vier of vijf mensen gezegd. Alsof ze zichzelf zo het duwtje had gegeven dat ze nodig had om ervoor te gaan.

Ze herinnerde zich het moment dat ze, in haar jonge jaren toen ze de wereld rondtrok, in een hoge boom was geklommen en met haar blote voeten op een tak stond. Beneden zag ze de stromende rivier en de hoofden van haar tochtgenoten die zaten te wachten. Ze durfde niet te springen. Naar bene-

den klimmen durfde ze al helemaal niet. De Australische gids, een kleine man met een lange witte baard die haar aan Gimli deed denken uit de film ‘The Lord of the Rings’, wachtte geduldig naast haar op de tak. Telkens als ze hem aankeek, knikte hij haar bemoedigend toe. Hoelang ze daar heeft staan twifelen, haar blik verlegend van de rivier beneden naar de steile stam van de boom, naar de gids met zijn eindeloos geduld, wist ze niet. Een eeuwigheid had het geleken. Ondertussen liep het schuldgevoel op, omdat ze de groep ophield. En hoewel dat besef alleen maar bijdroeg aan de spanning, was dat uiteindelijk de motivatie die ze nodig had om te springen. Er was geen ontkomen aan. Vroeg of laat moest het gebeuren. Zo was het ook met het boek. De bevrijding was destijds groot geweest, en de vreugde en opluchting van de groep een geschenk erbovenop. Anna had met de jaren geleerd dat er maar één manier was om écht te leven, en dat was steeds weer door de angst heen te gaan. Ze was altijd bang geweest: bang om iets verkeerd te doen, bang om te falen, bang van succes, bang van woorden, bang van alles en nog wat. Ze was bang om gekwetst te worden en bang om te kwetsen. Dat maakte dat ze in haar jeugd jaren haar toevlucht zocht tot de dieren. Ze trok zich vaak alleen terug in de weiden en bossen achter het huis. En ze was bang van jongens ...

Anna liep naar de keuken en zette een kop koffie. Ze plofte in de zetel met zicht op zee en stak een kaars aan. Het was al behoorlijk donker geworden. Haar gedachten dwaalden af naar het begin van de dag. Oscar had tijdens de nacht in zijn slaap zijn hand tussen haar schouderbladen gelegd, precies op de plek die schreeuwde om aandacht. Ze was er wakker van geworden en had toen pas in alle hevigheid de pijn rondom haar hart gevoeld. Die pijn, die bij tijden ondraaglijk leek, kende ze heel goed. Het was lang geleden dat ze de wringende kramp die haar adem zowat benam en een tintelend gevoel van verdoving in haar beide armen bracht, nog

zo hevig had gevoeld. Wel beschouwd was het zelfs jaren geleden. Maar vannacht was die pijn er in alle hevigheid weer geweest. Waarom Oscar zijn hand daar had gelegd terwijl hij sliep, wist ze niet. Ze had er 's morgens ook niet naar gevraagd. Het gebeurde wel vaker dat Oscar zijn helende hand op een pijnlijke plek legde, alsof hij onbewust aanvoelde wat ze nodig had, of tenminste wat haar lichaam nodig had. Hij zei vaak al grappend dat het zijn taak in dit leven was om haar te genezen, zijn enige taak zelfs, en hij ging er prat op haar tantragod te zijn. Goddelijk was hij in elk geval. Anna kon zich geen betere minnaar voorstellen. Hij was ook altijd al haar redder in nood geweest en Anna dankte de dag dat ze hem zo'n dertig jaar eerder had ontmoet. Al was het pad dat ze samen door de jaren heen hadden gelopen allesbehalve gemakkelijk geweest. Bij het ochtendgloren had hij haar dan in zijn armen genomen en ze had zich overgegeven aan de pijn zoals ze day in geen jaren meer had gedaan. Ze begreep niet waar die pijn nu zo onverwacht weer vandaan kwam. Ze waren het erover eens dat het vast te maken had met het boek dat ze van plan was om te gaan schrijven.

“Als dat betekent dat ik weer helemaal zo diep in die pijn ga, weet ik niet of ik dat boek wel wil schrijven”, had Anna pruilend ingebracht.

Oscar was lief en geduldig. Hij had haar getroost en ze had haar tranen de vrije loop gelaten.

“Genoeg nu van dat zelfmedelijden” had Oscar plots resoluut gezegd. “Je moet dat boek schrijven, al is het voor jezelf. Dit hoort er allemaal bij, en nu gewoon aan de slag.” Lachend had ze haar benen over de rand van het bed gezwaaid.

De kaars vlamde onrustig in alle richtingen. Buiten het getik van de klok en het geluid van de zee was het stil in het appartement. Op de horizon gleden de rode lichtjes van de schepen langzaam voorbij. Anna dacht aan de weg die ze had afgelegd om op dit punt in haar leven te komen. Ze

nam de bundel met readings die ze in de loop van de jaren had geraadpleegd om haar te ondersteunen op het pad van bewustwording. Uit het bundeltje viel een foto die ze destijds had afgedrukt. Het was een foto van haar en Tom, genomen in de tempelzaal, tien jaar eerder. Ze zagen er gelukkig uit, voldaan. Hoe kon het toch zo ver gekomen zijn, dat geen van beiden de ander nog wilde zien? Over de jaren heen had ze in alle uithoeken van haar brein naar verklaringen gezocht. Tevergeefs. Het was waarschijnlijk ook helemaal niet te verklaren. Haar blik viel op een oude postkaart die ze bewaard had. In sierlijke letters stond er een gedicht van Judith Herzberg op:

Hoe is het toch gekomen
van altijd willen blijven
naar nooit meer willen zien?

Ze zuchtte diep. Als ze eerlijk was, moest ze aan zichzelf toegeven dat het verlangen er nog steeds was. “Het is het verlangen zelf dat de verbinding in de weg staat”, had White Bull gezegd. Zou ze ooit kunnen stoppen met verlangen? Ze bladerde verder in de bundel en haar ogen vielen op de laatste zin van een reading die ze destijds had aangevraagd bij een Nederlandse vrouw:

Alles dient zich aan zonder overpeinzing, zonder in-
menging en zonder ondermijning van hetgeen je inner-
lijk reeds aanvoelt als de waarheid. Leun maar achter-
over en laat het maar ontstaan. Je hoeft niets aan
niemand te verklaren ... ieders zicht wordt ondersteund.

Ze sloot even haar ogen en voelde plots hoe moe ze was. Ze blies de kaars uit en ging naar bed.

Buiten Tijd en Ruimte

Merdjmer rekte zich even behaaglijk uit en snoof de geurige lucht op. Ze stond op en liep in de richting van de waterval. Jobert kwam naast haar lopen en sloeg zijn arm vriendschappelijk om haar heen.

"Zullen we gaan kijken over de rand?" vroeg hij.

Enkele minuten later lagen ze op hun buik in het gras, met hun hoofden over de afgrond. Beneden, in de oneindige zwarte ruimte, zagen ze de blauwgroene bol, die ze De Mater noemden. Ze kregen er nooit genoeg van om van hieruit naar De Mater te kijken. Van deze afstand zag ze er minuscuul uit, zo groot als een knikker. De bol veranderde steeds van kleur: groen, blauw, dan weer groen, dan weer blauw, vibrerend en ademend, met vele bewegende lagen eromheen.

"Straks zijn we daar." Jobert keek haar aan en trok zijn wenkbrauwen betekenisvol op. "Heb je er zin in?"

"Natuurlijk!" riep Merdjmer uit. "Het lijkt een eeuwigheid geleden ..." Ze keek mijmerend de diepte in. "Ik kijk zo uit naar een nieuwe vaste vorm. Een lichaam te kunnen voelen, de lucht in te ademen, de zee te zien en het zoute water te voelen op mijn huid ..." Merdjmer werd steeds enthousiaster. "... en al die emoties te voelen ... hoe heerlijk toch om boos te zijn." Ze mijmerde verder. "De bergen en de bossen met de dieren in alle vormen en kleuren, de

zwaartekracht, het genot ... zelfs de beperkingen die erbij horen ..."

"Juist," onderbrak Jobert, "daar kijk ik niet zo naar uit."

Merdjmer keek hem vragend aan.

"We zullen niet kunnen vliegen ... tenzij in de geest", verduidelijkte hij.

Ze haalden herinneringen op uit het verleden. Het was nooit gemakkelijk geweest. Samen met het genot kwamen ook vele ontberingen voor het lichaam, om nog maar te zwijgen over de diepe pijn van afscheiding die op de planeet van licht en schaduw altijd te voelen was. Het was het spel van de afscheiding. Een boeiend spel, dat is zeker, vol avontuur en uitdaging, maar het kon behoorlijk hard zijn. Je had er eigenlijk veel moed voor nodig om het te spelen, vooral nu. Toen de Wijze Raad te berde bracht dat het tijd was om het spel te spelen, lieten ze uitschijnen dat het deze keer een hele eer en een uitdaging zou zijn om deel te nemen. Er waren immers grote veranderingen op komst. Ze deden er een beetje geheimzinnig over, maar voor Merdjmer was het evident dat ze zou springen. Hier had ze lang op gewacht. Nu ze zo naar De Mater lagen te kijken, kon ze weinig verschil zien met vorige keren en ze vroeg zich af hoe anders het zou zijn.

"Zie jij een verschil?" vroeg Jobert, haar gedachten lezend.

"Nauwelijks. Misschien zijn de kleuren iets frisser ..." Maar misschien verbeeldde ze zich dat maar. Plots sloop er twijfel in haar hart. Als er zulke grote veranderingen op til waren,

hoe kon ze dan weten dat ze nog naar huis kon terugkeren? Hoe graag ze het spel ook speelde, er ging niets boven thuis zijn. Hier was iedereen vrij en vreugdevol. Hier was er alleen maar liefde, en eenheid en waarheid ... alleen maar licht en schoonheid ... vrede ook.

Ze keek Jobert van opzij aan. "Jobert, ik ga alleen als jij met me meegaat", zei ze beslist. "Ik wil samen met jou springen."

"Mij best", antwoordde Jobert terwijl hij zich nonchalant op zijn rug draaide. In één tel stond hij weer op zijn voeten, trok Merdjmer aan haar hand recht en streelde liefdevol haar vleugels glad. Samen renden ze de helling op, terug naar de groep.

Chartres, 2008

Er heerste een gezellige drukte in het overvolle cafeetje op de grote markt in Chartres. Van aan het kleine tafeltje waar ze zat samen met Rick, Layla en Linda, kon Anna de imposante kathedraal zien. Anna was altijd al graag in het gezelschap van Rick. Vanaf het moment dat ze hem zag, in het jaar dat haar jongste zoon Juul was geboren, wist ze dat ze eindelijk een echte leraar had ontmoet. Sinds kort vergezelde Rose, zijn vrouw, hem in de lessen en dat maakte de lering nog meer compleet. Samen waren ze een schitterend, soms hilarisch, duo. Met Rose aan zijn zij trok Rick steeds meer gelijkgezinde mensen aan en de groep breidde zich met de jaren uit als een familie. Hier in Chartres had Anna het gevoel gekregen dat ze in het verleden allen tot een mystieke school hadden behoord, die nu op de een of andere manier opnieuw tot leven leek te komen. Ze werd er blij van en ze prees zich gelukkig met zoveel nieuwe vrienden.

“Breng het thema verraad binnen in het labyrint”, zei Rick tegen Layla, die recht tegenover hem zat. Layla zuchtte diep. Haar partner had haar in de steek gelaten en was er met haar beste vriendin vandoor gegaan. Linda nam bemoedigend de hand van haar vriendin vast.

“Verraad is een groot thema.” Rick wierp zijn veelzeggende sjamanenblik naar Anna en Anna wist meteen dat dit ook iets inhield voor haar, al kon ze niet bedenken wat. “Een waardig thema voor sjamanen”, voegde hij er lachend aan toe.

“Ik ben geen sjamaan hoor”, wierp Linda snel op. Ze schudde haar hoogblonde kapsel resoluut heen en weer.

“Wat denk jij Anna, is Linda sjamaan of niet?” knipoogde Rick.

“Buiten alle twijfel”, grapte Anna terug. “Een sjamaan, van vorm veranderd in Vos!”

Die avond op haar hotelkamer gonsde het woord nog steeds door haar hoofd. Verraad. Ze nam een pen en schreef in haar dagboek: ver-raden. Ze kon de betekenis niet echt vatten. Het was net zoals met jaloezie. Herinneringen uit haar jonge jaren kwamen naar boven. Ze herinnerde zich nog haarfijn de plek waar ze zaten, aan een helder Noors meer, toen haar Noorse vriendje haar vroeg of ze nooit jaloers was. Nee, jaloezie, dat kende ze van de boekjes. De romans en feuilletons stonden er vol van, maar ze wist niet hoe het voelde. Ze had klaarblijkelijk nog nooit een reden gehad om jaloers te zijn. En als ze zich dan toch eens jaloers voelde, dan trok ze daar snel haar conclusie uit. Pech gehad, er zal iets beters op me liggen te wachten, concludeerde ze dan. Ergens in haar jonge jaren had Anna een beslissing genomen. Ze was niet van plan lang op te trekken met een gluiperige parasiet als jaloezie. Die had in haar jeugd al te veel leed en eenzaamheid veroorzaakt. Haar moeder en Julie, haar oudere zus, waren jaloers op de aandacht die Anna van hun vader kreeg ... Niet lang na het gesprek aan het Noorse meer werd Anna op de proef gesteld. Julie was met datzelfde Noorse vriendje onder de lakens gedoken. Anna reed met haar zus naar de stad, naar dezelfde arts waar zij enkele maanden eerder ook al geweest was. De zwangerschapstest was gelukkig negatief. Ze voelde zich opgelucht en leefde mee met Julie, maar ze trok haar conclusie. Met dat Noorse vriendje zou ze geen toekomst uitbouwen. Klaar. Geen gevoelens van jaloezie. En ook niet van verraad. Dat had ze al die tijd gedacht. Ze had het diep weggestoken in haar schaduw.

“Verraad na vertrouwen is dodelijk”, schreef ze in haar dagboek. Het indiaanse gezegde hield een groot thema in. Anna nam zich voor alerter te zijn wanneer verraad in het spel was. Ze was er zelf ook schuldig aan geweest. Ze zou zichzelf vergeven voor het verraad dat ze in haar leven had gepleegd. Er was veel werk aan de winkel. Was niet het groot-

ste verraad het verraad aan zichzelf? Ze realiseerde zich dat ze zichzelf vaak had verraden door niet de juiste keuzes te maken in haar leven, door haar intuïtie te negeren en door niet te luisteren naar de fluisteringen van haar begeleiders uit de ontastbare werelden. Maar ook door haar talenten niet te eren en haar ware zelf niet te erkennen. Dat was pas verraad. En door te trachten gunsten te verkrijgen en geliefd te worden door anderen.

De volgende dag beklommen ze met de hele groep de lange trappen naar het dak van de kathedraal. Het was een vrijdag, de dag dat de priesters toestonden dat de kerkstoelen werden verschoven en het reusachtige labyrint op de kerkvloer open kwam te liggen. Ze liepen over het uitgestrekte houten dakgebinte terwijl de gids de rijke geschiedenis van het gebouw vertelde. Hij toonde een klein gat in de vloer ter grootte van een euro. Anna legde haar oog op het gat. Tientallen duizelingwekkende meters onder haar zag ze het beroemde labyrint, ingelegd in de marmeren vloer.

Tegen valavond verzamelden ze aan de achteringang van de kathedraal. Rick had toestemming gekregen om met de groep het labyrint te lopen. Het was een warme najaarsavond en er hing een verwachtingsvolle energie in de lucht. Precies op tijd gingen de deuren open. In stilte liepen ze, achter elkaar, door de zacht verlichte gangen naar de crypte onder het middenschip. De muren dansten in het licht van de honderden kaarsjes die links en rechts van het traject stonden opgesteld. Er heerste een ingetogen, sacrale sfeer. In de crypte vermengde de vochtige geur van de muren zich met een vrouwelijk mystiek aroma dat leek te komen van het Madonnabeeld. Rachel nam een groepsfoto. Bij de put van de bron, waarrond de kathedraal gebouwd was, zette Layla een lied in. Hun stemmen galmden door de onderaardse gangen. Toen het tijd was, vervolgden ze hun weg in stilte, in een lange rij. Rick

liep voorop, de trappen op, tot ze uiteindelijk in het lege hoofdgebouw aankwamen. Zo zonder bezoekers leek de kathedraal nog groter en indrukwekkender dan overdag.

Anna liep vlak achter Rick. Ze wachtte even om hem de ruimte te geven vooraleer het labyrint te betreden. Terwijl ze langzaam de kronkelende figuur op de vloer volgde en af en toe stilstond, ontmoette ze de tochtgenoten in een voortdurende beweging van verwijderen en samenkomen. Hoe dichter ze bij het centrum kwam, hoe dichter ze bij zichzelf leek te komen en hoe rustiger ze werd. Toen ze ten slotte in het centrum stond, zakte ze door haar knieën en strekte haar armen voor zich uit. Daar, met haar voorhoofd op de ijsskoude vloer, liet ze al het verraad dat ze in haar leven had ervaren, wat geleid had tot de abortus van haar eerste kind, uit haar lijf wegvloeien. Het stroomde door de vloer, langs de crypte met de bron, tot diep in de aarde. Ze voelde hoe iemand haar handen vastnam. Toen ze alles had losgelaten en de moed vond om recht te staan, zag ze dat het Rick was.

's Anderendaags nam ze samen met Linda en Layla de trein terug naar huis. Ze keek door het raam en liet het landschap voorbijlijden. Het geluid van haar mobiele telefoon kwam boven het geraas van de ouderwetse trein uit. Het was Juul.

“Mama,” zei hij met heldere stem, ‘ik heb net een computerspel gespeeld, en ik heb een zwaard en een schild gekocht, een mantel en een broek. Toen werd ik aangevallen door iemand die er 6 afdeed en ik was dood. Maar ik had bijna alles nog. Alleen mijn broek niet meer. Maar ik heb een nieuwe broek gekocht en ik ben opnieuw begonnen.”

“Wat stoer van jou Juul!” zei Anna, “Dat heb je goed—” De verbinding verbrak. Belkrediet ontoereikend.

Haar twee reisgezellen staarden haar met open mond aan.

“Juul”, zei Anna ter verduidelijking.

“Je stem is gezakt.” Layla had altijd al een rake opmerkszaamheid, vooral wat klanken betrof. Linda beaamde dat, in haar altijd enthousiaste taal.

Stilaan drong het tot haar door. Niet alleen haar stem, maar haar hele leven was veranderd. Ze wist nog niet wat er precies gebeurd was in Chartres, maar het voelde groot. Het nachtelijke ritueel in de kathedraal van Chartres had iets in beweging gezet. Ze kon er niet de vinger op leggen, maar ze voelde zich als een schip op de oceaan dat al 44 jaar in dezelfde richting voer en zonder de minste waarschuwing van koers veranderde. Alles wat in het kielzog werd meegesleept, werd achtergelaten. De trein die Anna in Chartres had genomen, reed naar Parijs, maar het was niet hetzelfde Parijs van weleer ...